

РЕШЕНИЕ

№ 216

гр. Враца, 25.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – ВРАЦА, II-РИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на двадесет и седми септември през две
хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Евгения Г. Симеонова

Членове: Калин Тр. Т.
Борис К. Динев

при участието на секретаря Веселка Кр. Николова
като разгледа докладваното от Евгения Г. Симеонова Въззивно гражданско
дело № 20231400500275 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК.

Образувано е по жалба вх.№ 1676/17.05.2023 г. на
"Електроразпределителни мрежи запад" ЕАД, ЕИК ***, със седалище и адрес
на управление: ***, чрез юрисконсулт К. М., против Решение №
71/25.04.2023 г. по гр.д.№ 474/2022 г. по описа на Районен съд-Оряхово, с
което са отхвърлени като неоснователни предявените от дружеството-
въззивник искове с правно основание чл.422 вр. чл.415 ГПК вр. чл.318, ал.1
ТЗ вр. чл.59 ЗЗД и чл.86 ЗЗД за признаване за установено по отношение на
наследника на починалия Т. М. П., б.ж. на гр.Оряхово, а именно – Р. Т. М.,
ЕГН *****, с адрес: ***, че дължи сумите от 4 849,46 лв. – главница по
фактура № 0003288067/28.10.2020 г.; 651,98 лв. – лихва за периода 13.11.2020
г. – 16.03.2022 г.; законната лихва върху главницата, считано от 03.05.2022 г.
до изплащане на вземането, за които е издадена Заповед № 160/10.05.2022 г.
по чл.410 ГПК по ч.гр.д.№ 254/22 г. по описа на РС-Оряхово.

В жалбата се поддържа, че решението е неправилно,
незаконносъобразно, необосновано и постановено в нарушение на материалния
и процесуалния закон. Изразява се несъгласие с изводите на районния съд, че
по делото няма данни ответникът Р. М., в качеството си на единствен законен
наследник на Т. М. П., да е приел наследството, за да отговаря за тези
задължения, с които то е обременено, вкл. не се твърди наличие на приемане
на наследството чрез конклюдентни действия, извършени от Р. М. преди
вписания от него отказ от наследство.

Посочва се, че констативният протокол е съставен на името на Т. М.

П., тъй като неговите наследници не са изпълнили задълженията си по чл.15, ал.6 от Общите условия за уведомяването относно всички промени във връзка със сключения договор. Навеждат се доводи, че съгласно чл.5, ал.5 ОУ при смърт на лицето, което е отразено като клиент на ЕРМ Запад, правата и задълженията се поемат от неговите наследници. В случая след настъпилата смърт на титуляра по партидата не е предоставена каквато и да е информация за това събитие от наследниците му, поради което наследникът Р. Т. М. в условията на универсално правоприемство се явява клиент на ответното дружество, както и собственик на гаража, находящ се в ***.

Посочва се, че правното основание за издаване на процесната фактура са Правилата за измерване на количеството електрическа енергия /ПИКЕЕ/, обн. в ДВ бр.35 от 30.04.2019 г., приети на основание чл.83, ал.1, т.6 от Закона за енергетиката, а корекцията е извършена по реда на чл.49-чл.58 ПИКЕЕ. Навеждат се доводи, че съгласно чл.51, ал.1 ПИКЕЕ при установено неправомерно присъединяване на обект към електрическите мрежи, операторът на съответната мрежа изчислява количеството електрическа енергия за срок не по-дълъг от 180 дни от датата на констатиране на присъединяването, а количеството електрическа енергия се изчислява по една втора от пропускателната способност на присъединителните съоръжения, свързващи инсталацията на обекта със съответната мрежа при 24-часово натоварване. Твърди се, че въз основа на тази норма е изготвена и справка за преизчисление на количествата електрическа енергия, въз основа на която е издадена процесната фактура, е при изчислението на периода на преизчислението е спазена стриктно разпоредбата на чл.51, ал.1 ПИКЕЕ.

Навеждат се доводи относно материално-правната легитимация на дружество-въззивник, като в тази насока се извършва позоваване на множество съдебни актове на ВКС и на съдилища в страната.

Прави се искане за отмяна на обжалваното решение и постановяване на ново, с което да бъде признато за установено, че Р. Т. М., в качеството си на единствен законен наследник на Т. М. П., дължи на въззивника процесните суми. Претендира се присъждане на деловодни разноски за двете съдебни инстанции, в т.ч. юрисконсултско възнаграждение.

В срока по чл.263, ал.1 ГПК е постъпил *отговор вх.№ 1980/14.06.2023 г.* от Р. Т. М., чрез пълномощника му адв.Н. Н., в който се оспорва основателността на подадената въззивна жалба. Изразява се становище, че изводът на РС-Оряхово относно липсата на правоприемство между Т. М. и неговия син Р. М. е правилен. Навеждат се доводи, че Р. М. е конституиран като страна в производството в качеството си на правоприемник на своя баща Т. М., но по делото е представено удостоверение от РС-Оряхово, от което е видно, че в особената книга на съда е вписан отказ от наследство под № 3 от 21.03.2023 г., поради което не може да отговаря за задълженията, с които наследството евентуално е обременено.

Във връзка с изложените в жалбата доводи, че Р. М. е собственик на гаража по силата на универсално правоприемство, се посочва, че лицето е собственик на този имот, но по силата на извършено през 2022 г. дарение.

Твърди се, че въззиваемият не е извършил никакви фактически действия по приемане на наследството, както и че не е приемал ОУ на въззивника, не е встъпвал в правата на своя баща и не е поемал задължения.

Прави се искане за отхвърляне на въззивната жалба и потвърждаване

на обжалваното решение. Претендира се присъждане на адвокатско възнаграждение в условията на чл.38, ал.2 ЗАДВ.

Въззивната жалба е процесуално допустима като подадена от надлежна страна, в рамките на срока по чл.259, ал.1 ГПК и срещу подлежащ на обжалване съдебен акт.

При извършената по реда на чл.269 ГПК служебна проверка относно валидността и допустимостта на обжалвания съдебен акт, настоящият съдебен състав констатира следното:

Въз основа на подадено на 05.05.2022 г. от "Електроразпределителни мрежи Запад" АД заявление за издаване на заповед за изпълнение по чл.410 ГПК в РС-Оряхово е образувано ч.гр.д. № 254/2022 г. по описа на същия съд, по което е издадена Заповед за изпълнение на парично задължение № 160/10.05.2022 г., по силата на която длъжникът Т. М. П., ЕГН *****, е осъден да заплати на заявителя следните суми: 4 849,46 лв. - главница по фактура № 0003288067/28.10.2020 г., дължима на основание чл.83, ал.1, т.6 ЗЕ и чл.56 ПИКЕЕ; 651,98 лв. – лихва за периода 13.11.2020 г. – 16.03.2022 г.; законната лихва върху главницата, считано от 03.05.2022 г. до изплащане на вземането; 111,00 лв. – държавна такса и 50,00 лв. – юрисконсултско възнаграждение.

Заповедта за изпълнение е връчена лично на длъжника Т. М. П. на 06.06.2022 г. и в срока по чл.414, ал.2 ГПК от същия е постъпило възражение. С Разпореждане № 704/01.07.2022 г. заповедният съд е указал на заявителя, че може да предяви иск за установяване на вземането си в едномесечен срок от съобщението. Препис от този съдебен акт е връчен на заявителя на 11.07.2022 г. и в срока по чл. 415, ал. 4 от ГПК – на 10.08.2022 г. , заявителят е предявил настоящия иск за установяване на вземанията по издадената заповед за изпълнение против длъжника Т. М. П..

В хода на първоинстанционното съдебно производство – на 18.02.2023 г. ответникът Т. М. П. е починал и на основание чл.227 ГПК съдът е конституирал на негово място правоприемника му Р. Т. М..

От новоконституирания ответник Р. Т. М. е постъпила молба вх.№ 1099/27.03.2023 г., в която заявява, че е извършил отказ от наследството, останало след смъртта на баща му Т. М. П., и моли производството по делото да бъде прекратено по отношение на него. Към молбата е приложено удостоверение изх.№ 395/21-.03.2023 г., издадено от Районен съд-Оряхово, от което е видно, че съгласно Определение № 86/21.03.2023 г. в особената книга на съда е вписан отказа на Р. Т. М., ЕГН *****, от наследството, останало след смъртта на Т. М. П., ЕГН *****, б.ж. на гр.Оряхово, починал на ***

Районният съд е приел като доказателство по делото представеното удостоверение, без да се произнесе по направеното в молбата на Р. Т. М. искане за прекратяване на производството по делото по отношение на него и заличаването му като страна по делото.

С обжалваното Решение № 71/25.04.2023 г. по гр.д.№ 474/2022 г. по описа на РС-Оряхово, първоинстанционният съд е отхвърлил предявените иски, мотивирайки се с това, че ответникът Р. М. не носи отговорност за задълженията на своя баща Т. П., поради вписания отказ от наследство.

Настоящият съдебен акт намира така постановения съдебен акт за процесуално недопустим, поради следните съображения:

В практиката на ВКС (вж. Решение № 145 от 23.11.2011 г. на ВКС по т. д. № 1018/2010 г., I т. о., ТК; Решение № 86 от 03.04.2015 г. на ВКС по гр.д. № 5563/2014 г., IV г.о., ГК и др.) са дадени подробни разяснения по въпроса за процесуалната допустимост на съдебно решение, постановено след смъртта на страна по делото и преди на нейно място да е конституиран и да е взел участие процесуален правоприемник.

Според тези разяснения, участието на правосубектни и процесуално правоспособни страни в исковото производство е положителна процесуална предпоставка от категорията на абсолютните (за нея съдът следи служебно) за процесуалната допустимост на предявения иск, на образуваното по него производство и на постановеното по него съдебно решение. Поради това, в случай на смърт на някоя от страните по делото, настъпила след подаването на исковата молба в съда и преди влизането в сила на съдебното решение, съдът спира производството на основание чл. 229, ал. 1, т. 2 ГПК и предприема процесуалните действия по чл.230 от ГПК, за да конституира на мястото на починалата страна нейните процесуални правоприемници, и по този начин да обезпечи тяхното по-нататъшно реално участие в процеса, макар това универсално процесуално правоприемство, уредено в чл. 227 от ГПК, поначало да следва материалното такова и да настъпва по силата на закона.

В случай на смърт на ищеца, съгласно чл. 230, ал. 1 от ГПК съдът следва служебно да установи неговите наследници (по закон или по завещание, ако такова е представено по делото) и да издири техните адреси. При смърт на ответника, съгласно чл. 230, ал. 2 от ГПК съдът следва да изпрати на ищеца съобщение с указания, последният да посочи в шестмесечен срок от връчване на съобщението наследниците на починалия ответник и техните адреси, и да представи доказателства за това (удостоверение за наследници или други годни доказателства). Същите правила се прилагат съответно и когато престане да съществува юридическо лице, което е страна по делото, и прекратяването (заличаването) му е съпроводено с правоприемство (а ако то е без правоприемство, производството по делото се прекратява, като обжалваното решение на долустоящата съдебна инстанция се обезсилва). В случаите на незаето наследство по чл. 59 от ЗН, ако е починал ищецът (физическо лице) по делото, мерките по назначаване на управител на незаетото наследство и по призоваването по реда на чл. 48 от ГПК на наследниците с неизвестно местожителство и без регистриран постоянен и настоящ адрес се предприемат служебно от съда, а при смърт на ответника съдът дава указания за това на ищеца, който следва да ги изпълни в преклузивния шестмесечен срок по чл. 230, ал. 2 от ГПК. Ако в рамките на този срок ищецът не посочи правоприемниците на ответника и техните адреси, респ. – не предприеме мерките за назначаване на управител на незаетото наследство или за призоваването на наследниците по реда на чл. 48 от ГПК, съгласно чл. 230, ал. 2, изр. 2 от ГПК производството по делото се прекратява. В останалите случаи – когато ищецът изпълни в срок тези указания, респ. – когато съдът служебно установи правоприемниците на починалия ищец и издири техните адреси, производството по делото се възобновява и продължава с призоваването и участието на правопримниците на починалата страна, които съдът конституира на нейно място (респ. – с призоваването и участието на

назначения управител на незадетото наследство – чл. 59, ал. 2 от ЗН).

В случаите, когато страната е починала (юридическото лице е престанало да съществува) след приключването на съдебното дирене пред съответната съдебна инстанция, съгласно изричната разпоредба на чл. 229, ал. 2, изр. 2 от ГПК съдът следва най-напред да постанови решението си и едва след това – ако решението му подлежи на обжалване, следва да спре производството по делото и да предприеме процесуалните действия по чл. 230 от ГПК. Макар в тези случаи съдебното решение да е постановено след смъртта на страната и преди на нейно място да са конституирани процесуалните ѝ правоприменици, то – именно предвид изричната разпоредба на чл. 229, ал. 2, изреч. 2 от ГПК, същото е процесуално допустимо. Целта на това изключение е бързина и процесуална икономия – да се обезпечи участието на процесуалните правоприменици на починалата страна направо в производството по обжалването на решението пред горната съдебна инстанция, след като е било обезпечено участието приживе на самата първоначална страна в процеса – в събирането на доказателствата по делото, а и в устните състезания, които се провеждат непосредствено след приключването на съдебното дирене (чл. 149, ал. 1 от ГПК).

Във всички останали случаи, – когато страната е починала (юридическото лице е престанало да съществува) в течение на производството, но преди приключването на съдебното дирене пред съответната съдебна инстанция и съдът е постановил решението си преди да е конституирал и обезпечил участието на нейните процесуални правоприменици в производството (независимо от причините за това, включително – когато съдът не е узнал своевременно за смъртта на страната, която е най-често срещаната хипотеза), такова съдебно решение е процесуално недопустимо, като постановено при липса на абсолютна положителна процесуална предпоставка за неговата допустимост. При обжалване пред по-горната съдебна инстанция, такова процесуално недопустимо съдебно решение подлежи на обезсилване, а делото – на връщане за ново разглеждане от долната инстанция, която следва да повтори процесуалните действия, извършени след смъртта на страната, но вече с участието на процесуалните ѝ правоприменици. От друга страна, ако такова съдебно решение не подлежи на обжалване или не бъде обжалвано в срока за това (който срок тече след конституирането на процесуалните правоприменици на починалата страна и връчването на препис от решението на всеки от тях), макар и процесуално недопустимо, то влиза в сила и подлежи на изпълнение (аргум. и от чл. 429, ал. 2 от ГПК).

Както бе посочено, в случая ответникът Т. М. П. е починал в течение на първоинстанционното исково производство преди приключване на съдебното дирене. Районният съд не е спрял съдебното производство, но е извършил служебна справка, при която е констатирал, че починалият ответник има син – Р. Т. М., след което на основание чл. 227 ГПК е конституирал същия като правоприменик на починалия ответник. По делото обаче са представени доказателства, от които се установява, че новоконституираният ответник Р. М. е направил отказ от наследството на своя баща. С вписване на валидно направения пред районния съдия отказ от наследство /в случая няма данни същото да е било прието преди това/ настъпват правни последици изразени в заличаване на наследственото

правоприемство. С отказа от наследство, наследникът се лишава от включените в наследството права и не приема включените в него задължения. Той не само престава да бъде наследник, но се счита, че не е бил такъв, тъй като отказът от наследство произвежда действие от откриване на наследството - в този смисъл разрешенията дадени с т. 1 ТРОСГК на ВС на НРБ № 148/86 г. Следователно, лицето, което се е отказало от наследството на починалия му праводател се изключва от числото на наследниците, загубва това качество и се счита, че същото е трето лице спрямо правата и задълженията възникващи във връзка с наследството. Следователно с удостоверяване на факта на отказа от наследство, вече не е била налице надлежна страна нито в материалноправен, нито в процесуалноправен смисъл. Този извод произтича от това, че в случая материалното право обуславя и процесуалното - след като лицето не е наследник на починалата страна, няма основание и за участието му на нейно място в процеса, тъй като не е правоприемник и по смисъла на чл.227 ГПК. Като не е отчел липсата на процесуалноправна легитимация, а е постановил решение спрямо ненадлежна страна, възприемайки единствено липсата на материалноправна легитимация, районният съд е нарушил закона и е постановил недопустим съдебен акт.

Този извод налага обезсилване на обжалваното решение и връщане делото на районния съд, поради това, че решението е постановено при липса на ответна страна. Съдът не само следва да отчете валидно направения и надлежно вписан отказ от наследство, но и с оглед вмененото му служебно задължение да следи за процесуалната легитимация на страните, трябва да изиска удостоверение за наследниците на починалата страна, тъй като отказът от наследство на наследника от първи ред, има за правна последица създаване на наследствено правоприемство спрямо останалите редове - в порядъка, определен от Закона за наследството - арг. чл.53 ЗН (в служебно направената от районния съд справка е видно, че починалият ответник е имал сестра, която също е починала, но няма данни за нейните наследници). След като получи удостоверение за наследници, което отразява лицата от следващ наследствен ред, същите следва да бъдат призовани и конституирани като наследници по закон на починалата страна.

По разноските:

Отговорността за разноските, направени от страните по делото, включително пред настоящата съдебна инстанция, следва да бъде разпределена от първостепенния съд при новото разглеждане на делото, съобразно неговия изход, в т.ч. и по реда на чл.78, ал.4 ГПК при прекратяване на делото против отказалия се от наследството наследник на починалия ответник.

Водим от горното, Врачанският окръжен съд

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА Решение № 71/25.04.2023 г. по гр.д.№ 474/2022 г. по описа на Районен съд-Оряхово.

ВРЪЩА делото на Районен съд-Оряхово за ново разглеждане от друг състав, съобразно указанията, изложени в мотивите на настоящия съдебен акт.

Решението не подлежи на касационно обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____